

УДК 378:378.147.091

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-47>

Каміль УМЯРОВ,

orcid.org/0000-0002-5842-6536

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківського національного університету радіоелектроніки

(Харків, Україна) kamil.umyarov@nure.ua

Тетяна КОНЬКОВА,

orcid.org/0000-0002-1514-1792

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківського національного університету радіоелектроніки

(Харків, Україна) konjkova.t@gmail.com

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ В УМОВАХ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В ЗВО

Стаття розкриває сутність впровадження технології педагогічного проектування в умовах іншомовної освіти. За сучасних умов у вищій школі педагогічне проектування стає особливо актуальним через необхідність результативного досягнення випускниками низки професійних компетентностей, запропонованих сучасними освітніми стандартами. Доведено, що дослідники в педагогічній науці впродовж останніх десятиліть присвятили свої зусилля виявленню теоретико-методологічних засад проектування. Розкрито трактування поняття «педагогічне проектування», що є складною, за своєю суттю і змістом, комплексною і міждисциплінарною проблемою і яке має різні види та прояви. Суттєвою ознакою педагогічного проектування є те, що воно спрямовано на майбутнє, на створення нових продуктів і водночас на пізнання того, що лише може виникнути, реалізуватися, здійснитися в майбутній педагогічній діяльності. Доведено, що проектування і конструювання педагогічних об'єктів (система, процес, урок, ситуація) у сучасних умовах освіти стають особливо затребуваними. Методичні системи, технології навчання, навчальний процес підлягають проектуванню, конструюються основні педагогічні явища (урок, ситуація, завдання). Запропоновано основні складові, які необхідно враховувати при розробленні курсу професійної іноземної мови на основі інтегрованого предметно-мовленнєвого навчання. Заслужовує на увагу підхід до розроблення навчальних матеріалів у межах предметно-тематичного модуля інтегрованого курсу. Виявлено, що алгоритм проектування профільно-орієнтованого курсу англійської мови пов'язано з «аналізом потреб студентів у вивченні мови, лінгвістичними характеристиками конкретної професійної та навчальної сфери, з функцією використання мови та структури мови; точного визначення спеціальних цілей курсу (ділове спілкування, аудіювання чи читання науково-технічної літератури). Представлено розроблену структурно-логічну схему проектування іншомовного курсу, що використовується у закладах вищої освіти. Схарактеризовано кожний етап проектування іншомовного курсу, до якого належить: визначення контексту навчання; формулювання очікувань; концептуалізація змісту навчання; діагностика потреб учасників навчального процесу; постановка цілей та завдань навчання; структурна організація курсу; відбір мовних та мовленнєвих матеріалів; адаптація підручника; конструювання плану оцінювання комунікативної компетенції студентів.

Ключові слова: педагогічне проектування, іншомовна освіта, алгоритм проектування, профільно-орієнтований курс англійської мови, модель проектування іншомовного курсу, заклади вищої освіти.

Kamil UMYAROV,

orcid.org/0000-0002-5842-6536

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department

Kharkiv National University of Radio Electronics

(Kharkiv, Ukraine) kamil.umyarov@nure.ua

Tetyana KONKOVA,

orcid.org/0000-0002-1514-1792

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department

Kharkiv National University of Radio Electronics

(Kharkiv, Ukraine) konjkova.t@gmail.com

IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL DESIGN TECHNOLOGY IN THE CONTEXT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN A UNIVERSITY

The article reveals the essence of introducing of pedagogical design technology in the context of foreign language education. In modern conditions in higher education, pedagogical design becomes especially relevant due to the need for graduates to effectively achieve a number of professional competences proposed by modern educational standards. It is proved that researchers in pedagogical science in recent decades have devoted their efforts to identifying the theoretical and methodological foundations of design. The interpretation of the concept of 'pedagogical design' is revealed which is a complex and interdisciplinary problem in its essence and content and which has the various types and manifestations. An essential feature of pedagogical design is that it is aimed at the future at creating new products and at the same time at learning what can only arise, be realised and be implemented in future pedagogical activities. It is proved that the design and construction of pedagogical objects (system, process, lesson, situation) are becoming especially in demand in modern educational conditions. Methodological systems, teaching technologies, the educational process are the subject to design and the main pedagogical phenomena (lesson, situation, task) are constructed. It is proposed the the main components that should be taken into account when developing a professional foreign language course based on integrated subject and language teaching. The approach to the development of teaching materials within the subject and thematic module of the integrated course is noteworthy. It is found that the algorithm for designing a profile-oriented English course is associated with 'analysing students' needs for language learning, linguistic characteristics of a specific professional and educational sphere, the function of language use and language structure; precise definition of special course objectives (business communication, listening or reading, scientific and technical literature). The developed structural and logical scheme of designing a foreign language course used in higher education institutions is presented. Each stage of designing a foreign language course is characterised which includes: determining the context of learning; formulating expectations; conceptualisation of learning content; diagnosing the needs of participants in the educational process; setting goals and objectives; structural organisation of the course; selection of language and speech materials; textbook adaptation; designing a plan for assessing students' communicative competence.

Key words: pedagogical design, foreign language education, design algorithm, profile-oriented English course, model of designing a foreign language course, higher education institutions.

Постановка проблеми. Розширення і якісна зміна міжнародного співробітництва, приєднання України до Болонського процесу, її входження в загальносвітовий ринок зробили іноземну мову не просто засобом спілкування в іншомовному професійному середовищі, а й реально затребуваним засобом вдосконалення інтелектуальної та практичної діяльності фахівця. Держава і суспільство стали відчувати нагальну потребу в людях, яки практично, а часто і на високому професійному рівні, володіють іноземними мовами. Поза всяким сумнівом, сучасне суспільство почало глибше усвідомлювати, що знання іноземної мови і культури країни цієї мови дає безперечні переваги: більше шансів інтегруватися в суспільство, що стрімко змінюється, з ринковою економікою, краще працевлаштуватися, повноцінно пізнати культуру інших народів, глибше розуміти світові проблеми. Вільне практичне володіння іноземними мовами стало сприйматися як особистісно значуще досягнення людини. Для фахівців іншомовна комунікативна компетентність набуває важливості як засіб взаєморозуміння і взаємодії людей між собою, як засіб включення в процеси обміну інформацією та інтернаціоналізації досягнень культури, науки, економіки і техніки, залучення до іншої національної культури, що істотно впливає на культурний та освітній рівень, ціннісні орієнтації особистості. Особливе значення іншомовна

комунікативна компетентність має для фахівців інженерного профілю, оскільки саме вони за родом своєї діяльності покликані брати активну участь у зміцненні зовнішньоекономічних зв'язків України, сприяти розвитку міжнародного співробітництва. В умовах процесів інтернаціоналізації світового ринку праці, іншомовна комунікативна компетентність українських випускників закладів вищої освіти підвищує престижність одержуваної ними професійної освіти, а мовні ресурси посилюють конкурентоспроможність вітчизняних фахівців, розширюють їхній професійний і соціокультурний кругозір.

Включення України в міжнародне освітнє й економічне співтовариство, розширення різнобічних зв'язків із країнами об'єднаної Європи та США, зміна статусу іноземної мови в сучасному світі припускають оновлення змісту навчання іноземної мови з урахуванням інтернаціоналізації освіти, що дасть змогу українським студентам здобути освіту, відповідну міжнародним стандартам, збільшить привабливість закладів вищої освіти для іноземних студентів, уможливить порівняння з міжнародними стандартами, а також зробить можливим отримання освіти, яка відповідає міжнародним стандартам.

Процеси інтернаціоналізації освіти вимагають реалізації нових стандартів у сфері мовної освіти, розроблення відповідних навчальних

програм, обґрунтування принципів, технології проектування змісту навчання іноземної мови з урахуванням не тільки вітчизняного, а й зарубіжного досвіду. Наприкінці минулого століття було можливим планувати навчальний процес, а також займатися календарно-тематичним плануванням, складати плани практичних занять, однак сьогодні на їхню зміну прийшли проекти освітньої діяльності. Реалізація програми проекту як очно, так і дистанційно ґрунтується на дидактично доцільній комбінації традиційних та інноваційних (у тому числі авторських) форм, методів, прийомів організації освітнього процесу.

За сучасних умов у вищій школі педагогічне проектування стає особливо актуальним через необхідність результативного досягнення випускниками основних освітніх програм низки професійних компетентностей, запропонованих сучасними освітніми стандартами. Стрімкі зміни у сучасному суспільстві, зумовлені науково-технологічним розвитком та збільшенням інформаційних потоків, вимагають постановки нових педагогічних питань, вирішення яких оптимізує діяльність сучасного закладу освіти.

Аналіз досліджень. Соціальне замовлення є очевидним, а дослідники в педагогічній науці впродовж останніх десятиліть присвячували свої зусилля виявленню теоретико-методологічних засад проектування (С. М. Шевцова, К. С. Климова, О. Г. Кузьмінська, М. Іжа, С. Д. Максименко, В. Галушка, Л. Онищук, С. Прийма та інші); етапів проектувальної діяльності (І. В. Дубко, О. В. Кіршова, В. В. Копилова, W. Emer, D. L. Fried-Booth, S. Haines, J. H. Helm, M. Legutke, H. Thomas, F. Stoller, G. H. Beckett та ін.). Водночас вивчення та теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що проблема проектування та реалізації змісту навчання іноземної мови студентів закладів вищої освіти з урахуванням інтернаціоналізації освіти є недостатньо вивченою галуззю наукового знання. Зокрема, можна виявити таке протиріччя необхідності освітньої теорії та практики в проектуванні та реалізації змісту навчання іноземної мови студентів ЗВО, що враховують вимоги зростаючої інтернаціоналізації освіти і недостатньою обґрунтованістю педагогічних умов їхньої ефективності.

Тож, метою статті є впровадження педагогічних умов проектування та реалізація змісту навчання іноземної мови студентів ЗВО з урахуванням інтернаціоналізації освіти в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. В основу проектування, безсумнівно, входить поняття «проектність». Проектність нині органічно присутня

в різних людських гуманітарних і природничо-наукових сферах: філософії, соціології, педагогіці, приватних методиках, лінгвістиці, економіці, техніці та відображає індивідуальне сприйняття світу. Порівнюючи традиційну і проектну освіту, виявлено низку явних переваг нового виду освіти:

- має соціальну спрямованість на перетворення і створення нових об'єктів;
- націлена на отримання відчутних результатів праці викладача та формування якостей і компетенцій студента;
- передбачає інтеграцію змісту навчання з різних предметних сфер;
- має велику варіативність у застосуванні різних алгоритмів, навчальних стратегій і тактик.

У педагогічній науці проводилися дослідження щодо трактування поняття «педагогічне проектування», а саме: «педагогічне проектування є складною, за своєю суттю і змістом, комплексною і міждисциплінарною проблемою, має різні види та прояви». Відповідно, воно включає методологічні підходи, педагогічні методи, принципи та засоби розв'язання проблеми педагогічного проектування знаходяться в області міжпредметного знання.

В свою чергу, більшість авторів розглядають педагогічне проектування з різних сторін. З одного боку, як динамічний процес, що відбувається у часовій і предметній площині, сполучною ланкою між якими є мета проекту, реально доступні ресурси та організаційні заходи, однак, з іншого боку – це інтелектуальна за своїм характером діяльність, основне призначення якої полягає у дослідженні, передбаченні, прогнозуванні, оцінюванні результатів, а також і ймовірних наслідків реалізації тих чи інших педагогічних задумів у навчально-виховному процесі. Наприклад автор Ягупов зазначає, що «суттєвою ознакою педагогічного проектування викладачем є те, що воно спрямовано на майбутнє, на створення нових продуктів і водночас на пізнання того, що лише може виникнути, реалізуватися, здійснитися в майбутній педагогічній діяльності» (Ягупов; 2012: 170). Можна побачити, що науковці розглядають педагогічне проектування з різних боків, обираючи власну методологію.

На нашу думку «педагогічне проектування» є новим видом професійної діяльності викладача, що включає оволодіння та реалізацію алгоритму цілісної побудови навчального процесу, який відповідає критеріям прогностичності та результативності. Тож, виходячи з вищезазначеного зауважимо, що у сучасному світі освіти проектування і конструювання педагогічних об'єктів (система,

процес, урок, ситуація) стає особливо затребуваними. Проектуванню підлягають такі педагогічні об'єкти як методична система, технологія навчання, навчальний процес, в яких конструюються основні педагогічні явища такі як урок, ситуація та завдання. Такий підхід має право на співіснування, оскільки включає елементи технологічності, цілепокладання, врахування умов навчання та орієнтованість на досягнення результатів. Науковець О. М. Устименко стверджує, що «проектування та реалізація міждисциплінарного проекту припускають адаптивність управління якістю освітнього процесу, що гарантується в результаті виокремлення проектів різного рівня складності: від мікропроекту до макропроекту» (Устименка; 2016: 349).

У межах параметра «складність» проекту, можна виокремити їхнє розмаїття в одній або декількох предметних сферах, в індивідуальній або груповій формах взаємодії учасників освітнього процесу. Представимо основні складові, які необхідно враховувати при розробленні курсу професійної іноземної мови на основі інтегрованого предметно-мовленнєвого навчання (рис. 1).

Показані складові точно передають послідовність процесу проектування, зокрема такий підхід розкриває певну логіку проектувальної діяльності, якою може скористатися викладач, розв'язуючи завдання у сфері освіти, але кожен етап потребує

значущої, систематичної роботи з його підготовки та виконання (Білоножко; 2019: 69).

У сучасній освіті важливо приділити увагу до розроблення навчальних матеріалів у межах предметно-тематичного модуля інтегрованого курсу, який включатиме:

- 1) формулювання тем предметно-тематичних модулів інтегрованого курсу;
- 2) виокремлення підтем у межах кожного модуля;
- 3) відбір професійно-орієнтованих текстів у межах кожної підтеми модуля;
- 4) виокремлення активної професійної лексики;
- 5) розробка іншомовних мовленнєвих завдань;
- 6) розробка завдань професійної спрямованості.

На нашу думку даний модуль є раціональним, має етапний характер, логічно впорядкований і може бути використаний як технологія педагогічного проектування в умовах іншомовної освіти.

Правомірним та цікавим є алгоритм проектування профільно-орієнтованого курсу англійської мови, який пов'язаний з аналізом потреб студентів у вивченні мови, лінгвістичних характеристик конкретної професійної та навчальної сфери, функцій використання мови та структури мови; точного визначення спеціальних цілей курсу (ділове спілкування, аудіювання чи читання нау-

Рис. 1. Ключові складові розроблення курсу професійної іноземної мови на основі інтегрованого предметно-мовленнєвого навчання

ково-технічної літератури); проектування виявлених цілей для педагогічного завдання; відбором мовного змісту, визначенням рівнів навченості студента, з аналізом затребуваних компетенцій, знань, умінь, навичок, моделей володіння мовою, поєднаний із рівнем навченості та виявленням поля вирівнювання; відбором тематики предметного змісту курсу на основі аналізу змісту профілю, рівня навченості, потреб учнів та ситуацій використання мови; аналізом теорії та концепції навчання та вчення; вибором методів навчання; підготовкою дидактичних та діагностичних матеріалів курсу (Полонська; 2014). Мається на увазі лінгвістичні фактори проектування профільно-орієнтованого курсу, що також має цінність у теорії та практиці проєктивної освіти. Також у цьому підході очевидна методична складова, його віднесеність до теорії та практики викладання іноземних мов, що дозволяє викладачеві глибоко осмислити та розробити цільові, змістовні та процесуальні аспекти методичної системи навчання іноземних мов.

Представимо розроблену структурно-логічну схему етапів проектування іншомовного курсу, що використовується у закладі вищої освіти (рис. 2).

Схарактеризуємо кожний етап проектування іншомовного курсу окремо

1. *Визначення контексту навчання передбачає, що* викладачу необхідно продумати такі особливості: з яким вихідним рівнем навченості мови будуть студенти; яка їх кількість буде у групі; яка

має бути тривалість та який має бути тип проєктованого курсу з іноземної мови; які рівневі характеристики повинні мати студенти у своїх сформованих компетенціях після закінчення курсу.

2. *Формулювання очікувань.* Викладач проводить індивідуальний мозковий штурм та формулює власне розуміння мови та її соціальної природи; визначає сутність процесу навчання та ролі студентів; призначення процесу викладання.

3. *Концептуалізація змісту навчання дозволяє викладачу:*

– встановити кількість та тематичне спрямування розділів курсу;

– орієнтація тем розділів на формування певних лінгвістичних знань, розширення обізнаності студентів;

– визначення переліку мовних умінь та мовних навичок, різних видів компетенцій, що входять до комунікативної компетенції;

– акцентування на досвіді емоційно-ціннісного розуміння навколишнього світу.

4. *Діагностика потреб учасників навчального процесу.* Визначення потреб, інтересів, намірів, очікувань, цілей (довготривалих та короткострокових), завдань, які можуть мати студенти, приступаючи до цього курсу, а також на проміжному та заключному етапах навчання за цим мовним курсом.

5. *Постановка цілей та завдань навчання.* Цілі завжди орієнтуються на досягнення запланованого результату. У навчанні іноземних мов у вищій

Рис. 2. Структурно-логічна схема етапів проектування іншомовного курсу у закладі вищої освіти

школі – це комунікативні компетенції студентів за професійно-орієнтованою специфікою. Завдання мають уточнюючий характер і відрізняються конкретним наповненням, тобто, наприклад, які види комунікативної компетенції (соціолінгвістична, дискурсивна чи прагматична) будуть формуватися у кожному тематичному розділі. Завдання сучасної теорії і практики навчання – створення таких умов навчальної діяльності, при яких учні прагнули б самостійно отримати нові знання і надалі успішно могли б використовувати їх у своїй практичній діяльності (Brown; 2015).

6. *Структурна організація курсу.* Логічно впорядкована послідовність мовних тем/модулів, підтем, комунікативних блоків, банків додаткових завдань.

7. *Відбір мовних та мовленнєвих матеріалів.* Матеріали можуть відбиратися в руслі базового підручника, авторських розробок, Інтернет джерел та ін.

8. *Адаптація підручника.* Досить складний процес співвідношення релевантності підручника з вихідними цілями та завданнями курсу. Існують підручники для різних типів студентів (національні аудиторії, корекційні групи, навчання специфічним умінням та навичкам), які неможливо використовувати у звичайних групах. Трапляється, що викладач не поділяє концептуальної/ідейної спрямованості підручника або спостерігається значна перевага кількості вправ на розвиток тих чи інших мовних навичок чи мовних умінь.

9. *Конструювання плану оцінювання комунікативної компетенції студентів.* Оцінювання відображає види комунікативної компетенції студентів, а саме мовну, мовленнєву, соціолінгвістичну, соціокультурну, дискурсивну та прагматичну у їх професійно-орієнтованому навчанні. Викладач розробляє поточні, модульні тести, залікові комунікативні завдання, професійні кейси та інші форми контролю (Добровор; 2013: 240).

Специфіка проектувальної діяльності викладача вищої школи в навчанні іноземної мови полягає у включенні професійно-орієнтованого блоку до змісту освіти, використанні інтерактивних методик для організації ділового спілкування, створенні проблемних ситуацій і пошуку стратегій для вирішення різноманітних квазіпрофесійних ситуацій (Романова; 2009).

Таким чином, проектування навчального курсу з іноземної мови у вищій школі передбачає складну, поліфункціональну професійну компетенцію викладача, яка формується у часовому плані й допомагає досягти результативності та гарантованості очікуваних результатів в освіт-

ній діяльності. Педагогічне проектування дає змогу викладачеві ЗВО оволодіти прогностичним мисленням, актуалізувати власні аналітичні здібності, навчитися конструювати методичний інструментарій до навчального процесу, правомірно оцінювати результати власної педагогічної діяльності та комунікативну компетенцію студентів у професійно орієнтованому дискурсі (Стрельников; 2021)

Висновок. Не викликає сумніву той факт, що оволодіння викладачем вищої школи проектувальною діяльністю передбачає знання як загальних дидактичних, так і спеціальних регулятивів стосовно предметної галузі «Іноземна мова», в якій провідним є компетентнісний підхід, а також формування різних видів комунікативної компетенції студентів у професійно-орієнтованому середовищі. Педагогічне проектування є новим видом професійної діяльності викладача, що включає оволодіння та реалізацію алгоритму цілісної побудови навчального процесу, який відповідає критеріям прогностичності та результативності, має на меті створення педагогічних об'єктів різного ступеня складності (педагогічна/методична система, навчальний процес, комунікативна ситуація та ін.) у структурованій, логічній, послідовній формі, впорядковуючи етапи їх функціонування, де конструювання орієнтовано на визначення послідовності дій з більш дрібними педагогічними об'єктами (завдання, план, тема тощо). Розроблено структурно-логічну схему етапів проектування іншомовного курсу, що важливо використовувати у закладі вищої освіти. Дані етапи проектувальної діяльності в навчанні іноземних мов передбачають врахування таких складових як формулювання очікувань викладача, врахування мовних потреб студентів до отримання постійного зворотного зв'язку про перебіг процесу з навчання іноземної мови, адаптації підручника, а також конструювання плану оцінювання комунікативної компетенції студентів. Останній являє собою багатокomпонентний аналіз інтересів студентів, які вивчають іноземну мову, оцінку навчальних досягнень у вигляді сформованості мовної, мовленнєвої, соціолінгвістичної, соціокультурної, дискурсивної, прагматичної компетенцій та оцінку ефективності всього іншомовного курсу.

Тож, педагогічне проектування дає змогу здійснити професійне самовизначення викладача, розвиває його вміння антиципації, прогностичності, авторського бачення навчальних реалій, концептуалізації, алгоритмізації та досягнення продуктивності у професійній діяльності. Відповідно

для студентів спроектований навчальний курс з іноземної мови стає більш легкозасвоюваним, дає змогу комфортно адаптуватися в його контекст, мотивує до досягнення бажаних результатів в іншомовній професійно-орієнтованій комунікації та особистісному саморозвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоножко Н., Кирилюк, О. Роль проектів з англійської мови за професійним спрямуванням у процесі інтернаціоналізації університетів України. Молодий вчений, 2019 9 (73). С. 67–70.
2. Добротвор О. Методи оцінювання комунікативної компетентності. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. 2013. Вип. 26. С. 239–243.
3. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. К.: Педагогічна думка, 2014. 80 с. ISBN 978-966-644-377-2
4. Стрельников В. Проектувальна діяльність як складник професійної культури педагога. Українська професійна освіта Ukrainian Professional Education, 2021 (4), 32–38.
5. Романова Г. М. Підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : монографія. К. КНЕУ, 2009. 252 с.
6. Устименко О. М. Типологія проектів у навчанні іноземних мов. Молодий вчений : науковий журнал. 2016. № 2 (29). С. 347–352.
7. Ягупов В. В. Проектування у педагогічній діяльності викладачів професійно-технічної освіти. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/3247/1/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%94%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA.pdf (дата звернення: 15.01.2024).
8. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey: Prentice Hall, 2015. 285 p.

REFERENCES

1. Bilonozhko N., Kyryliuk O. (2019). Rol projektiv z anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam u protsesi internatsionalizatsii universytetiv Ukrainy. [The role of professional English language projects in the process of internationalization of Ukrainian universities]. *Molodyi vchenyi*, 9 (73) s. 67–70. [in Ukrainian].
2. Dobrotvor O. (2013) *Metody otsiniuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti* [Methods of assessing communicative competence]. *Naukovyi visnyk kafedry YuNESKO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Filolohiia, pedahohika, psykholohiia*. Vyp. 26. S. 239–243. [in Ukrainian].
3. Polonska T. K. (2014) *Profilne navchannia inozemnoi movy uchniv starshoi shkoly* [Profile teaching of a foreign language to high school students]. metod. rek. K.: Pedahohichna dumka. 80 s. ISBN 978-966-644-377-2. [in Ukrainian].
4. Strelnikov V. (2021) *Proektualna diialnist yak skladnyk profesiinoi kultury pedahoha* [Design activity as a component of the teacher's professional culture]. *Ukrainska profesiina osvita Ukrainian Professional Education*, (4), 32–38. <https://upepnpu.pnpu.edu.ua/article/view/244968> [in Ukrainian].
5. Romanova H. M. (2009) *Pidhotovka vykladachiv vyshchych ekonomichnykh navchalnykh zakladiv do proektuvannia navchalnykh tekhnolohii* [Training of teachers of higher economic educational institutions for the design of educational technologies]. monohrafiia. K, KNEU. 252 s. [in Ukrainian].
6. Ustymenko O. M. (2016) *Typolohiia projektiv u navchanni inozemnykh mov*. [Typology of projects in teaching foreign languages] *Molodyi vchenyi: naukovyi zhurnal*. № 2 (29). S. 347–352. [in Ukrainian].
7. Yahupov V. V. (2012) *Proektuvannia u pedahohichnii diialnosti vykladachiv profesiino-tekhnichnoi osvity*: [Designing in the pedagogical activity of teachers of vocational education] https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/3247/1/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%94%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA.pdf [in Ukrainian].
8. Brown H. D. (2015) *Principles of Language Learning and Teaching*. New Jersey: Prentice Hall. 285 p.